

वैयक्तिक लाभ - शासकिय आरोग्य संरक्षेत कुटुंब नियोजन शस्त्रक्रिया केल्यावर दयावयाचे

आर्थिक लाभ -

(रुपयात)

खर्चाची बाब	पुरुष नसबंदी (सर्व लाभार्थ्यांसाठी)	रत्री नसबंदी (फक्त बीपीएल/एसरी/एसटी लाभार्थ्यांसाठी)	रत्री नसबंदी (फक्त दारीद्रय ऐषवरील लाभार्थ्यांसाठी)	शेरा
लाभार्थ्यांना मोबदला	११००/-	६००/-	२५०/-	कुटुंब नियोजन शस्त्रक्रिया करण्यास जर लाभार्थी खवतःहुन प्रवृत्त झाल्यास प्रवर्तकास देय असलेली रक्कम लाभार्थ्यांस देण्यात यावी.
मतप्रवर्तकास	२००/-	१५०/-	१५०/-	

कुटुंब नियोजन विमा योजनेचा लाभ कालावधी व त्यासाठी लागणारी आवश्यक कागदपत्रे -

अ.क्र.	मुद्या	मोबदला
१	कुटुंब नियोजन शस्त्रक्रिया करतांना दवाखान्यात किंवा दवाखान्यातुन सोडल्यानंतर ७ दिवसात मृत्यु झाल्यास	रुपये २ लक्ष
२	कुटुंब नियोजन शस्त्रक्रिया झाल्यावर दवाखान्यातुन घरी सोडल्यानंतर ८ ते ३० दिवसात मृत्यु झाल्यास	रुपये ५०,०००/-
३	कुटुंब नियोजन शस्त्रक्रिया असफल झाल्यानंतर (मुलाचा जन्म झाला असो किंवा नसो)	रुपये ३०,०००/-
४	कुटुंब नियोजन शस्त्रक्रियेनंतर दवाखान्यातुन घरी सोडल्यानंतर ६० दिवसाच्या कालावधीत गुंतागुंत झाल्यास देय रक्कम	प्रत्यक्ष खर्च परंतु रुपये २५,०००/- च्या मर्यादित
५	इंडेमिटी इंश्युरेन्स - प्रति ऑक्टरासाठी एका वर्षात चार वेळेपेक्षा जारत नाही.	रुपये २ लक्ष प्रती दाव्यासाठी

मृत्यु प्रकरणी लागणारी आवश्यक कागदपत्रे -

- १) क्लेम फार्म (गुणवत्ता अभिवचन समिती प्रमाणपत्र)
- २) संमती पत्र
- ३) मृत्यु प्रमाणपत्र
- ४) शस्त्रक्रियेबाबत चे प्रमाणपत्र

असफल प्रकरणी लागणारी आवश्यक कागदपत्रे -

- १) क्लेम फार्म (गुणवत्ता अभिवचन समिती प्रमाणपत्र)
- २) रानमती पत्र
- ३) शर-त्रक्रियेबाबत चे प्रमाणपत्र
- ४) असफलबाबत पुरावा
 - अ) लघवी तपासणी अहवाल
 - ब) यु.एस.जी. अहवाल
 - क) पोटावरुन तपासणीचा अहवाल
 - ड) गर्भपात केले असल्यास अहवाल
 - इ) विर्य तपासणी अहवाल (पुरुष शर-त्रक्रिया)

गुंतागुंत पकरणी लागणारी आवश्यक कागदपत्रे-

- १) क्लेम फार्म (गुणवत्ता अभिवचन समिती प्रमाणपत्र)
- २) रानमती पत्र
- ३) शर-त्रक्रियेबाबत चे प्रमाणपत्र
- ४) मुळ देयके व निदान अहवाल
- ५) उपचार केल्याबद्दल वैद्यकीय अधिकारी यांचे निदान अहवाल

नवसंजीवनी योजना

पार्श्वभूमी

शासनाने आदिवासी उपयोजना अंतर्गत कार्यान्वित असलेल्या विविध योजनांच्या अंमलबजावणीमध्ये एकसुत्रता व प्रभावीपणा आणण्याचे दृष्टीने सर्व घटक कार्यक्रमांना एकत्र करून नवसंजीवनी योजना शासन निर्णय दि २५ जून १९९५ अनवये सुरु केली आरोग्य विषयक कार्यक्रमांमध्ये आरोग्य संस्थांमध्ये रिक्त पदे त्वरित भरणे, वाहन सुस्थितीत ठेवणे, औषधांचा व वैद्यकीय उपकरणांचा पुरेसा साठा सतत ठेवण्याची दक्षता घेणे, पावसाळयापूर्वी आदिवासी गावे व पाडे यांचे सर्वेक्षण करणे व प्रतिबंधात्मक व उपचारात्मक उपाययोजना करणे, पाणी शुद्धिकरणाचे पर्यवेक्षण करणे, अंगणवाडी लाभार्थींची वैद्यकीय अधिका-यांकडून नियमित तपासणी करणे इत्यादी बाबींचा समावेश या योजनेमध्ये करण्यात आला आहे.

उद्देश

आदिवासी प्रवण कार्यक्षेत्रातील जनतेच्या आरोग्यात सुधारणा करणे, त्यांना आरोग्य विषयक सुविधा पुरवणे, आदिवासींना पिण्याचे शुध्द व पुरेसे पाणी उपलब्ध करून देणे, अन्नधान्य पुरवठा सुनिश्चित करून आहार देणे, बालकांवर योग्य व वेळीच उपचार करून त्याच्या प्रकृतीत सुधारणा घडवून आणणे या सर्व उपाययोजनांद्वारे आदिवासींचे क्रियाशील आयुष्य वाढविणे हा नवसंजीवनी योजनेचा प्रमुख उद्देश आहे.

राबविण्यात येणारे कार्यक्रम

नवसंजीवनी योजने अंतर्गत पुढील आरोग्य विषयक सेवा दिल्या जातात.

- मातृत्व अनुदान योजना
- भरारी पथक योजना
- दाई बैठक योजना
- पाणी नमुना तपासणी
- पावसाळयापूर्वी करावयाच्या उपाययोजना
- सॅम व मॅम च्या मुलांना आहार सुविधा व बुडीत मजूरीपोटी द्यावयाचे अनुदान.

कार्यपद्धती

मातृत्व अनुदान योजना गरोदर मातांची नियमित आरोग्य तपासणी व्हावी व त्यांना सुयोग्य आहार वेळेत उपलब्ध व्हावा तसेच त्यांना गरोदरपणात व नंतर विश्रांती मिळावी त्या दृष्टीने शासनाने मातृत्व अनुदान योजना राबविण्यात येते. या योजनेमध्ये गरोदरपणामध्ये रुपये ४००/- रोखीने व रुपये ४००/- ची औषधे याप्रमाणे प्रत्येक लाभार्थीला एकूण रुपये ८००/- चा लाभ दिला जातो. या योजनेचा लाभ ३ जिवंत अपत्य (२ जिवंत अपत्ये व सध्या गरोदर) असणा-या आदिवासी महिलांना दिला जातो.

भरारी पथक योजना दुर्गम भागात राहणा-या आदिवासी जनतेला विशेष करून माता व बालकांना औषधोपचार वेळीच व नजिकच उपलब्ध व्हावेत त्या दृष्टीने एकूण १७२ वैद्यकीय अधिकारी नियुक्त करण्याची योजना कार्यान्वित करण्यात आली आहे. प्रत्येक वैद्यकीय अधिकारींसोबत अन्य २ कर्मचारी प्रतिनियुक्तीवर देण्यात आले आहेत. ही १७२ भरारी पथके तपासणी व औषधोपचाराचे काम करतात.

सदर भरारी पथकातील वैद्यकीय अधिकारी यांना शासकीय अनुदानातून रुपये ६०००/- प्रतिमाह व रुपये २०००/- प्रति महिना प्रति पथक औषधाकरितां अनुदान मंजूर करण्यात येते. आर.सी.एच.पी.आय.पी. (एन.आर.एच.एम.) मधुन रुपये १२०००/- अतिरिक्त मानधनाची तरतूद करण्यात येते.

दाईं बैठक योजना मातांचे बाळंतपण सुरक्षित होण्याचे दृष्टीने तसेच नवजात अर्भकांची योग्य काळजी घेण्याच्या दृष्टीने उपकेंद्राच्या ठिकाणी परिसरातील प्रशिक्षित व अप्रशिक्षित दाईंना त्रैमासिक बैठक घेऊन प्रशिक्षित केले जाते.

सॅम व मॅम च्या रुग्ण व सोबतच्या नातेवाईकांना आहारसुविधा व मंजूरी आदिवासी भागातील प्राथमिक आरोग्य केंद्रे / ग्रामीण रुग्णालये येथे उपचाराकरिता भरती होण्यासाठी प्रोत्साहित व्हावे म्हणून सॅम व मॅम चे बाल रुग्ण व त्यांचे सोबत असलेल्या एका नातेवाईकांस दोन्ही वेळचा मोफत आहार देण्याची योजना राबविण्यात येते. सोबतच्या नातेवाईकाला त्यांची बुडित मजूरी रु.४०/- व प्रतिबालक जेवणासाठी रु.६५/- दररोज बालक भरती असेपर्यंत देण्यात येते. सदरचे अनुदान हे आदिवासी विकास विभाग यांचेकडून जिल्हा परिषदेकडे प्राप्त होते.

मान्सुनपूर्व उपाययोजना पावसाळी कालावधीत बालमृत्यू व साथीचे रोग टाळण्याकरिता प्रतिबंधक उपाययोजना म्हणून मे व जून मध्ये वैद्यकीय पथके दुर्गम भागात पाठवून त्यांचे मार्फत प्रत्येक गावांत रुग्ण उपचार, बालकांची तपासणी व उपचार, लसीकरण, संदर्भ सेवा, साथरोग प्रतिबंधक उपाय योजना, इतर आजाराचे सर्वहेक्षण इत्यादी कामे करून घेण्यात येतात. पाणी शुध्दीकरणासाठी बिलर्चींग पावडर उपलब्ध करून देण्यात येते.

सेवा देणा-या संस्था

नवसंजीवनी योजनेअंतर्गत आदिवासी प्रवण क्षेत्रात ग्रामीण रुग्णालय, प्रा. आ. केंद्र, उपकेंद्र, आयुर्वेदिक दवाखाने या सर्व ठिकाणी रुग्णांना मोफत सेवा दिली जाते. तसेच फिरत्या आरोग्य पथकामार्फत देखील आरोग्य सेवा दिली जाते.

विशेष वैशिष्ट्ये

मातृत्व अनुदान योजना गरोदर मातांची नियमित आरोग्य तपासणी व्हावी व त्यांना सुयोग्य आहार वेळेत उपलब्ध व्हावा तसेच त्यांना गरोदरपणात व नंतर विश्रांती मिळावी त्या दृष्टीने शासनाने मातृत्व अनुदान योजना राबविण्यात येते. या योजनेमध्ये गरोदरपणामध्ये रुपये ४००/- रोखीने व रुपये ४००/- ची औषधे याप्रमाणे प्रत्येक लाभार्थीला एकूण रुपये ८००/- चा लाभ दिला जातो. या योजनेचा लाभ ३ जिवंत अपत्ये (२ जिवंत अपत्ये व सध्या गरोदर) असणा-या आदिवासी महिलांना दिला जातो

मानसेवी डॉक्टर योजना दुर्गम भागात राहणा-या आदिवासी जनतेला विशेष करून माता व बालकांना औषधोपचार वेळीच व नजिकच उपलब्ध व्हावेत त्या दृष्टीने एकूण १७२ वैद्यकीय अधिकारी नियुक्त करून योजना कार्यान्वित करण्यात आली आहे. प्रत्येक वैद्यकीय अधिका-यांसोबत अन्य २ कर्मचारी प्रतिनियुक्तीवर देण्यात आले आहेत. ही १७२ भरारी पथके तपासणी व औषधोपचाराचे काम करतात. सदर भरारी पथकातील वैद्यकीय अधिकारी यांना शासकीय अनुदानातून रुपये ६०००/- प्रतिमाह व रुपये २०००/- प्रति महिना प्रति पथक औषधाकरिता अनुदान मंजूर करण्यात येते. आर.सी.एच.पी.आय.पी. (एन.आर.एच.एम.) मधुन रुपये १२०००/- अतिरिक्त मानधनाची तरतूद करण्यात येते.

दाईं बैठक योजना मातांचे बाळंतपण सुरक्षित होण्याचे दृष्टीने तसेच नवजात अर्भकांची योग्य काळजी घेण्याची दृष्टीने उपकेंद्राच्या ठिकाणी परिसरातील प्रशिक्षित व अप्रशिक्षित दाईंची वैमासिक बैठक घेऊन प्रशिक्षित केले जाते.

सॅम व मॅम च्या रुग्ण व सोबतच्या नातेवाईकांना आहारसुविधा व मंजूरी आदिवासी भागातील प्राथमिक आरोग्य केंद्र / ग्रामिण रुग्णालये येथे उपचाराकरिता भरती होण्यासाठी प्रोत्साहित व्हावे म्हणून सॅम व मॅम चे बाल रुग्ण व त्यांचे सोबत असलेल्या एका नातेवाईकांस दोन्ही वेळचा मोफत आहार देण्याची योजना राबविण्यात येते. सोबतच्या नातेवाईकाला त्यांची बुडित मंजूरी रु.४०/- व प्रतिबालक जेवणासाठी रु.६५/- दररोज बालक भरती असेपर्यंत देण्यात येते. सदरचे अनुदान हे आदिवासी विकास विभाग यांचेकडून जिल्हा परिषदेकडे प्राप्त होते.

मान्सुनपूर्व उपाययोजना पावसाळी कालावधीत बालमृत्यु व साथीचे रोग टाळण्याकरिता प्रतिबंधक उपाययोजना म्हणून मे व जून महिन्यामध्ये वैद्यकीय पथके दुर्गम भागात पाठवून त्यांचे मार्फत प्रत्येक गावांत रुग्ण उपचार, बालकांची तपासणी व उपचार, लसीकरण, संदर्भ सेवा, साशरोग प्रतिबंधक उपाय योजना, इतर आजाराचे सर्वेक्षण इत्यादि कामे करून घेण्यात येतात. पाणी शुद्धीकरणासाठी बिलचींग पावडर उपलब्ध करून देण्यात येते.

सेवा केंद्र

नवसंजीवनी योजनेअंतर्गत आदिवासी प्रवण क्षेत्रात ग्रामीण रुग्णालय, प्रा. आ. केंद्र, उपकेंद्र, आयुर्वेदिक दवाखाने या सर्व ठिकाणी रुग्णांना मोफत सेवा दिली जाते. तसेच फिरत्या आरोग्य पथकामार्फत देखील आरोग्य सेवा दिली जाते.